

Barcos de papel

Referentes culturais

Somos conscentes da actividade cultural que a nivel individual e comercial (blogs, presentacións, charlas..) veñen desenvolvendo actualmente diversas persoas de Bueu, propiciadas polos novos medios de difusión e comunicación e dalgunhas delas xa nos temos ocupado nestas páxinas. Agora queremos facer unha breve reseña daqueles colectivos que se constituiron para darlle saída e visibilidade a actividades culturais específicas, xa enraizadas na historia da vila ou que contribúen a colocala nun ámbito que ultrapasa a súa propia xeografía.

Todos estes colectivos particulares, en maior ou menor medida, contan co apoio institucional do Concello do que xurdiron os premios de poesía e xornalismo Johan Carballeira hai 25 e 18 anos respectivamente. Aínda que instalado desde 1932, o Museo Massó non adquire carácter público ata 1994 da man da Xunta de Galicia e nestes 26 anos de vida téñen enriquecido o seu patrimonio e aumentado as súas actividades converténdose tamén nun lugar de dinamización arqueolóxica, artística ou etnográfica, colaborando tamén con asociacións que operan no seu ámbito. Unha destas é a Asociación "Os Galos" que xa leva un cuarto de século adicada á recuperación, protección e mantemento do patrimonio marítimo da vila e organizando anualmente os Encontros de Embarcacións Tradicionais que xa cumpriron 23 anos.

No ámbito da Recuperación da Memoria Histórica e da normalidade democrática, exerce as súas actividades desde hai dúas décadas, a asociación "Amigos de Johan Carballeira" que tamén mantén viva a memoria deste xornalista e exalcalde de Bueu a través da colaboración nos premios do mesmo nome. No debate sobre temas históricos e de actualidade e na presentación de traballos e libros referentes a Galicia, actúa a asociación "Ricardo Gómez Buceta" que programa charlas e actividades neste ámbito desde hai unha década.

O Festival Internacional de Curtametraxes (FIC), nos seus trece anos de traxectoria, téñen alcanzado gran relevancia neste ámbito cinematográfico e igual que a Asociación de Alfombras, coas súas creacións efémeras, sitúanse hoxe como coñecidos referentes creativos e plásticos que redundan na promoción internacional de Bueu.

Premio Matilde Bares

Sira Vidal Laxe

Sira Vidal Laxe, profesora de Lingua e Literatura Galega no IES Rosalía de Castro de Santiago, acadou este ano o primeiro premio do Certame Matilde Bares de Relatos de Muller e Igualdade que convoca o Concello de Bueu. A autora, natural de Fornelos de Montes, presenta un relato con trasfondo migratoria no Franquismo, dunha muller casada e con fillos que vai enfrentar soa ese periplo con todo o que supuña nestas datas de clara discriminación feminina en todos os eidos e a mudanza de roles neste caso.

O relato, contado en dous tempos, abre tamén a reflexión sobre o tema da discriminación e os prexuízos que pesaron sobre a muller nas distintas etapas migratorias e sobre como houbera sido de seren elas as protagonistas. É a primeira vez que se presenta a un certame e a temática deste de Bueu, que conxuga muller e igualdade, serviulle de estímulo.

Premios Johan Carballeira

A xornalista Marta Veiga Izaguirre foi a gañadora da XVIII edición na categoría de xornalismo pola súa reportaxe "Cantigas para despois dunha pandemia". O XXIV premio de poesía recaeu este ano no innovador poemario "Dou aulas de ioga por videoconferencia" dos autores Xandra Táboas e Adrián Mosquera.

Exposición e charlas en Pontevedra

Entre o 12 de novembro do pasado ano 2019 e o 14 de xaneiro de 2020 tivo lugar no Edificio Sarmiento do Museo de Pontevedra a exposición «**Inventio Mundi. Galicia nas viaxes transoceánicas. Séculos XV - XVII**», organizada polo Consello da Cultura Galega coa colaboración da Xunta de Galicia, e a Deputación e Museo de Pontevedra.

Estivo comisariada por Ofelia Rey Castelao quen recoñecía as dificultades para montar esta mostra pois abarca una parte da historia de Galicia que se descoñecía porque ata agora permaneceu practicamente invisibilizada e a penas hai documentos e materiais da época. Para a exposición e as charlas escolleuse Pontevedra pois nelas reflíctese a época na que esta cidade viviría a súa idade dourada, converténdose no porto máis puxante e dinámico de Galicia sendo que, poucas cidades como ela teñen un pasado tan estreitamente vinculado co mar e lle aportaría á historia tantos navegantes en palabras do director do Museo.

En 30 paineis. cóntase como aquela viaxe lle deu ao vello reino galego unha oportunidade de aproveitar a súa situación nas rutas atlánticas, as vantaxes dos seus portos e a tradición dos seus mariñeiros.

O motivo desta exposición foi a conmemoración do quinto centenario da partida da expedición Magalhães-Elcano que completaría a primeira circunnavegación do planeta e as consecuencias que aquela formidable viaxe tivo

para Galicia pois deulle a oportunidade de aproveitar a súa situación nas rutas atlánticas, as vantaxes e posicións dos seus portos e a tradición dos seus mariñeiros. Os Reis Católicos tiñan descartado a Galicia como núcleo da Carreira das Indias, pero os galegos adianteiros aspiraban a ter parte nese xigantesco negocio.

A Casa da Especiaria da Coruña foi un soño breve pero deulle a Galicia un notable protagonismo que tamén se debe celebrar. A mostra ofreceunos esta historia daquela navegación galega que partía do interese no comercio coas illas Molucas e que remataría no século XVII ao se iren transformando os xeitos de navegación.

A exposición e as charlas fixeron, asemade, un percorrido pola Galicia navegante e a súa historia, ademais de homenaxear aos esforzados navegantes galegos que abriron os camiños do mar, atopasen ou non gloria nas suas empresas.

Deste xeito, recuperou a historia dos nosos grandes navegantes como Sebastián de Ocampo, que demostrou o carácter insular de Cuba; Fernando de Andrade, responsable de viaxes oceánicas; Gómez Pérez das Mariñas, que navegou polo Pacífico, Pedro Sarmiento de Gamboa, clave para entender a cartografía da época, os irmáns Bartolomé e Gonzalo García de Nodal, Juan Rodal, a relevanza do Gremio de Mareantes ou as narracións de García de la Riega.

Manjúa!

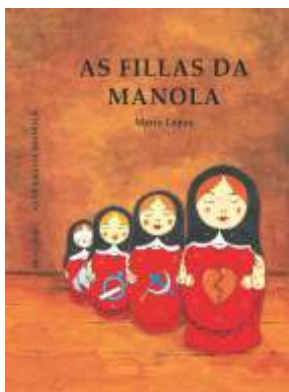
Pedro Luis Madrazo Gutiérrez é un autor cántabro que nas suas últimas publicacións vén divulgando diversos caracteres etnográficos desta comunidade como as lendas, os oficios ou personaxes senlleiros. Pola súa relación co mar e a pesca traemos aquí a súa publicación *Manjúa*, nome co que designan nos seus portos a un gran cardume ou banco de peixes.

Este relato novelado de liña costumista está ambientado na vila de Laredo, localidade de ancestral actividade peixeira na que se vivía exclusivamente de e para a pesca. A trama transcorre durante os días previos ás celebracións que tiveron lugar pola inauguración da anceiada ponte de Treto na primavera de 1905 e ao longo da festiva xornada da súa estrea.

Barcos de papel

Presentación libro

O venres 12 de marzo deste ano e no Centro Social do Mar tivo lugar a presentación do libro “As fillas da Manola” pola súa autora María López Correa. Este relato foi ga-lardado no IX Certame de Relatos de Muller Matilde Bares en 2019 e nel cóntanse catro historias de diferentes mulleres emparentadas entre si, resaltando a forza e a valentía das mesmas, unidas pola soidade ante os atrancos das súas vidas.

A través das narracións faise fincapé na importancia da creación dunha rede de apoio entre elas. María López xa tiña acadado no ano 2015 o II Premio de Microrrelatos de RNE con “Polisemias”.

O miradoiro dixital

Ons: A película

Xa a comezos de setembro de 2020, durante as xornadas do F.I.C., tivo lugar a presentación da película "Ons" e o 12 de decembro fíxose a súa preestrea en Bueu. Esta é a quinta longame-traxe do director compostelán Alfonso Vilas Zarauza e no reparto figuran actores galegos como Antonio Durán “Morris”, Melania Cruz, Miguel de Lira, María Vázquez, Xulio Abonjo e Marta Lago coa colaboración de veciños de Ons que actúan como un importante personaxe na trama de drama e misterio que se desenvolve neste entorno. Tras dun trasfondo amoroso desenvólvese a historia dun matrimonio en crise e a aparición dunha misteriosa muller que naufraga nunha illa deshabitada, papel protagonizado

pola actriz belga Anaël Snoek. A rodaxe, realizada nos meses de outubro e novembro de 2019 pola produtora Maruxiña Films, non estivo exenta de dificultades polo mal tempo reinante e contou coa colaboración de cámaras en drones de Aeromedía que nos ofrecen espectaculares imaxes da illa.

Plantel de actrices e actores en Ons

Visita virtual ao Museo Massó

O 30 de decembro do pasado ano tivo lugar no Museo Massó a presentación do libro-guía “Crecer co Mar. Os gozos e as sombras dunha vila mariñeira”, que recolle os textos e imaxes da exposición do mesmo nome celebrada anteriormente. Deixar constancia da mesma e da nova fasquía do Museo son os obxectivos desta publicación que pretende dar unha visión e impacto da actividade pesqueira

e industrial no desenvolvemento de Bueu desde finais do século XIX ata comezos do XX. A obra foi presentada polo secretario xeral de Cultura, Anxo Lorenzo, a directora do Museo, Covadonga López de Prado e a arquitecta María Novas, deseñadora da exposición.

Acto da presentación Foto G. N./ F. de V.

A case centenaria Biblioteca de Bueu

En febreiro de 1926, o rei Afonso XIII asina un R. D. instaurando a Festa do Libro Español o día 7 de outubro deste ano, día no que daquela se cría que nacera Cervantes. E así se foi ata 1930 en que se muda para o 23 de abril. Naquel ano 1926 e coincidindo coa data establecida, o alcalde de Bueu Camilo Davila promove a creación¹ dunha Biblioteca Popular nun dos baixos do Concello que comezaría a funcionar meses despois. No ano seguinte e con motivo da celebración desta data en outubro de 1928, Luis Buceta publicaría no xornal vigués "El Pueblo Gallego" unha reseña na que fai un balance do funcionamento da Biblioteca, a primeira que se establece nunha vila do Morrazo.

¹ Máis información en: acidras.blogspot.com

A Biblioteca Popular Municipal desta vila, inaugurada hai un ano con ocasión de celebrar a festa do libro, constituíu un éxito superior como se agardaba. Xa ninguén dubida, nin aínda os que mostraban o seu escpticismo ante o proxecto, que Bueu sentía necesidade dunha institución de cultura desta natureza. A concorrencia á sala de lectura é enorme e asidua, ao extremo de que o local que, nun principio se xulgou suficiente, xa resulta pequeno.

Non bastan os pupitres nin os asentos que existen. A maior parte dos días é preciso autorizar a permanencia na Biblioteca a maior número de lectores dos que a capacidade daquela consente. E algúns Ien de pé, preferindo, estar en tan incómoda postura, antes que renunciar ao pracer ou á utilidade que a lectura lles proporciona.

Para que non se xulgue esaxerado o éxito que ponderamos, basta consignar o dato de que cunha poboación tan escasa que non excede de 4.000 almas a agrupada na vila, servíronse durante o primeiro ano, 2.013 pedidos de libros. Pode calcularse ademais noutros tantos lectores, o número dos que acudiron a examinar as revistas ilustradas ás que está suscrita a Biblioteca, as cales se achán á disposición de todos sen necesidade de cubrir a papeleta de petición. Claro é que todas as obras que se serven son de amena literatura. E aínda dentro deste xénero, pertencen, na súa maioría, ás súas máis modestas manifestacións.

O conto infantil é o que máis aceptación alcanza entre os lectores. Pero téñase en conta que estes, xeralmente, son raparigos e nenos que non pasan dos quince anos. A esa idade non se pode pedir refinamento do gusto literario. Pero chega o afán con que se dedican á lectura para asegurar que, en prazo non afastado, a estatística de obras servidas da que tomamos estes datos, tén de causar un notable progreso na orientación intelectual destes homes e estas mocidades do mañá.

E aínda neste sentido non podemos queixarnos. Marcando un laudable contraste coas "Aventuras de Pinocho" hai outras obras de máis alto voo que lograron a predilección do público infantil. Entre o dez libros que teñen alcanzado maior número de lectores, figuran "A Casa da Troia" do noso ilustre e malgrado paisano Pérez Luján. E tamén está "Desamor", interesante e castiza novela de Fernández Villegas, o notable crítico de teatro que popularizou o pseudónimo de "Zeda". Entre os contos mesmo, é alentador dar o detalle de figurar á cabeza dos pedidos "Las mil y una noches", outra mostra das letras arábicas e as sinxelas narracións que cimentaron a fama de Carlos Perrault.

Non todo o labor que na Biblioteca Popular de Bueu se realiza é de mero pasatempo. Os libros de estudo tamén se consultan aínda que en cantidade máis reducida, xusto é confesalo. E no que á Economía doméstica se refire, prestan un servizo moi estimable as revistas de modas, que son obxecto de constante consulta e de predilección decidida do belo sexo. O caudal de de libros, que ao se inaugurar a Biblioteca ascendía a cincocentos volumes, aumentou nuns douscentos durante o primeiro ano da súa existencia. A maior parte foron aqueridos con cargo á canti-

dade consignada no orzamento municipal. Algúns débense á liberalidade e altruismo de distinguidos veciños da vila. Ademais do "Gran Diccionario Hispano Americano" donado por don Gaspar Massó García, tamén contribuíron con notables obras á prosperidade desta institución, dona Josefa Cabañillas, don Ignacio Lis e don José Martínez Pastoriza, quen merecen homenaxe de gratitude por iso.

E de agardar que o Concello continúe prestando calor á idea de cultura e de progreso que a Biblioteca Popular representa para Bueu; e que os fillos deste fermoso pobo axuden co seu xeneroso esforzo e colaboren a esta grande obra, cuxo beneficioso resultado non pode apreciarse de momento, porque é labor de perseverante lentitude, pero que a vulgar polo vigor con que nace, ha ser de gran transcendencia no porvir. Este chamamento non se dirixe só aos que aquí residen, senón tamén, e moi especialmente, aos que en lonxas terras loitan denodadamente pola vida.

Cantos deles acharían máis facilidade para canalizar e desenvolver as súas aptitudes nas penosas andanzas por eses mundos, se no seu tempo dispuxesen do medio de instrución que hoxe lle brinda o Municipio coa Biblioteca aos futuros emigrantes. Todos temos un libro que nos ensinou algo útil, que serviu de alivio á nosa pena ou de descanso no noso traballo, e que probablemente non habemos volver a ler xamais. Este libro que xa non nos serve pode facilitarlle a outros a utilidade ou o solaz que un día nos proporcionou.

Non debemos negar tan pequena axuda a quen a necesitan. E isto é o que se lle pide aos fillos de Bueu, aos ausentes e aos presentes: que correspondan ao entusiasmo dos pequenos e asiduos concorrentes á Biblioteca con donativos de libros útiles e amenos onde poidan nutrir o seu espírito de ideas sas, fortes, honradas e patrióticas.

Luis Buceta